

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTOR: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Introducere în studiul execuțiunii forțate, de d-l Demetru Negulescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Societatea Neerlandeză Română cu Societatea petroliferă «Alpha».*

Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea III: Ministerul domeniilor cu Henri Place. — Observație de d-l D. Alexandrescu.

Curtea de apel din Craiova, secțiunea II: Ion Stefan Fota cu Ministerul public.

Introducere în studiul execuțiunii forțate¹⁾

Drept subiectiv și obiectiv. — Definițiunea execuțiunii forțate. — Caracterul legilor de execuțiune. — Dreptul roman. — Vechiul drept român. — Vechiul drept francez. — Codul francez. — Codul român dela 1865. — Defectele acestui cod. — Reforma dela 1900. — Spiritul noilor modificări în materie de execuțiune forțată.

Drept subiectiv și obiectiv. — Cuvântul drept are un dublu sens: un sens obiectiv și un sens subiectiv. Dreptul în sensul obiectiv este totalitatea principiilor juridice sancționate de lege. Dreptul în sensul subiectiv este transfuziunea regulii abstracte în favoarea persoanei interesate. În acest sens se referă la o prerogativă aparținând unui subiect al dreptului. Așa de exemplu, dreptul de creanță sau de proprietate a lui Primus. «Dreptul apare în acest caz, după cum remarcă Savigny, ca o putere a unui individ. În limitele acestei puteri voința individului domnește cu consimțământul tuturor».

În ambele direcțiuni, dreptul întâlnește rezistență, în una ca și în cealaltă, dreptul ca să se menție trebuie să învingă luptând²⁾.

Lupta pentru dreptul subiectiv, în condițiunile

pe cari le voi determina în urmă, va forma subiectul studiului pe care l-am întreprins.

Lupta pentru dreptul subiectiv are loc când dreptul este contestat, lezat sau uzurpat. Nici un drept, fie că este vorba de dreptul popoarelor, fie că este vorba de dreptul persoanei, nu poate scăpa de acest pericol, căci interesul unuia de a-și apăra dreptul se lovește de interesul altuia de a-l nesocoti.

Dreptul subiectiv se prezintă sub două forme: sub forma statică și sub forma dinamică. După cum statica este partea mecanice care studiază forțele în repaus și dinamica partea care studiază forțele în mișcare, tot așa dreptul subiectiv, sub forma statică, este dreptul în stare de repaus, sub forma dinamică este dreptul în stare de mișcare.

Dreptul subiectiv este în repaus atât timp cât nu este contestat. Primus, creditor al lui Secundus, cât timp Secundus nu-i contestă dreptul, are o creanță sub formă statică; dacă însă Secundus contestă dreptul creditorului său, Primus va pune dreptul său în mișcare, care acum se va prezenta sub forma dinamică. Primus va chema pe Secundus în judecată și va obține o hotărâre în contra lui. Secundus va putea însă să nesocotească hotărârea dată. Primus va avea nevoie ca forța publică să se pue în mișcare pentru a face să înceteze rezistența adversarului său.

Definițiunea execuțiunii forțate. — Totalitatea regulilor prin care forța publică este pusă în mișcare pentru a face să se respecte drepturile atribuite sau recunoscute creditorilor, constituie cea mai importantă parte a procedurii numită execuțiunea silită.

Căile de executare sunt străine cazurilor când este vorba de un drept în favoarea cuivă, recu-

1) Introducere la *Execuțiunea forțată*, studiu ce va apare în curând.

2) Ihering, *La lutte pour le droit*, trad. de Meulenaere.

noscut printr'un titlu executoriu, fără însă să fie vorba de o sumă de bani. Aşa, dacă se recunoaşte cuivă dreptul de proprietate sau de servitute, forţa publică va interveni *manu militari* să facă să înceteze rezistenţa, dar nu poate fi vorba de executarea forţată, aşa cum o defineşte procedura civilă. De asemenea, obligaţia unui debitor, de a face sau nu face ceva, nu poate conduce la executarea silită, afară numai dacă creditorul, în caz de rezistenţă a debitorului său, nu obţine în contra sa o condamnare la daune-interese.

Creditorul, armat cu căile de executare, va putea să vândă toată averea debitorului său.

Caracterul legilor de execuţiune. — Legiuitorul, ocupându-se de exproprierea forţată, nu trebuie să fie influenţat de soarta nenorocită a debitorului. Orcă protecţiune ar fi mai funestă debitorilor decât creditorilor.

Dacă creditorul, pentru obţinerea titlului său executoriu înaintea tribunalelor, ştie că va trebui să facă mari cheltueli şi să sufere lungi întârzieri, dacă, odată titlul executoriu obţinut, rămâne mult timp în mâinile sale din cauza insuficienţei măsurilor de execuţiune, dacă urmărirea este plină de termene şi de incidente de diferite naturi, care va fi capitalistul, care în momentul de a împrumută, nu va scomptă toate aceste întârzieri, toate aceste neajunsuri, impunând debitorului o dobândă mult mai mare, căci ea reprezintă într'unul din elementele sale rizicul capitalistului de a-şi perde capitalul sau de a fi întârziat în realizarea lui³⁾.

O bună legislaţiune asupra executărei forţate, va fi aceea care va micşora rizicurile creditorilor, asigurând realizarea drepturilor lor. Prin micşorarea acelor rizicuri se va micşora dobânda cerută de creditor, încât cu drept cuvânt legile asupra executărei forţate sunt privite de economişti ca izvorul prosperităţii şi creditului unei ţări.

Căile de executare sunt proceduri cari au ca obiect de a permite unui creditor să realizeze dreptul său prin urmărirea şi vinderea bunurilor debitorului său. Este o aplicaţiune a principiului general înscris în art. 1718: «Orcine este obligat personal, este ținut de a împlini îndatoririle sale cu toate bunurile sale mobile şi imobile, prezente şi viitoare».

Creditorul nu are nici un drept asupra persoanei debitorului său.

Dreptul roman. — În dreptul roman, în perioada primitivă, după mărturisirea lui Gaius, executarea contra persoanei eră singurul procedeu de executare a hotărîrilor şi contractelor ce aveau forţă executorie (nexum).

Patricienii, stăpânii averilor, capabili prin urmare de a deveni creditori, aveau tot interesul să întrebuiţeze la lucrări pe debitorii lor sau să-i vândă *trans Tiberim*.

Tocmai într'o epocă mai recentă, posteroară legii Aebutia, din cauza modificărilor politice şi economice, găsim noi dispoziţiuni în edictul pretorului: alături de executarea asupra persoanei există executarea sau urmărirea asupra bunurilor.

Procedura eră împărţită în două faze: *missio in possessionem* şi *venditio bonorum*. *Missio in possessionem*, sau trimiterea creditorilor în posesiunea bunurilor debitorului, eră adusă la cunoştinţa terţilor prin *libelli* sau afişe puse în locurile cele mai frecventate ale cetăţii, şi aveau de efect de a împiedica pe debitor să înstrăineze.

Creditorii alegeau apoi pe unul din ei *magister bonorum vendendorum*, cu misiunea de a procedea la vânzarea patrimoniului întreg al debitorului⁴⁾.

Vechiul drept român. — În vechiul drept românesc se cunoştea execuţia contra persoanei pentru datorie. Aşa, un document din 1695, ne spune că: «fiind Petru Slugeru dator unui neguţător anume Dona, dator taleri 250, şi neavând bani să-i plătească şi având şi strânsoare, punându-l la opreală la Alexandru Ciauşu de aprozi, au fost nevoit a-şi vinde moşia»⁵⁾. De asemenea, cronicarul Neculai Costin spune despre Iliaş Vodă «că eră aşa de milostiv, încât când venea un pârât şi se ruga de el ca să se pue un om la închisoare sau să-i plătească îndată datoria, Domnul scotea bani din buzunar şi plătea creditorului»⁶⁾.

În codul lui Andronache Donici (1814—1817) se vorbeşte de executarea contra persoanei: «Cel ce nu are nici un chip ca să plătească datoria sa, nici chezeşi nu-şi găseşte, scrie pravila, că nu se cuvine mai mult de treizeci de zile să şadă la închisoare, ci de se cade i se cuvine mai îndelungată vedea».

Executarea contra bunurilor a variat în decursul timpului. În Moldova sistemul admis prin hrisovul din 28 Decembrie 1785 al lui Alex. Mavrocordat, eră următorul: se făcea publicaţie şi dacă, în termen de şase luni, cei din ţară, şi, în termen de trei

3) Bellot, *Procédure civile du canton de Genève*, II-e ed., p. 345: «Deux éléments entrent en effet dans le taux de l'intérêt, le loyer de l'argent, et la prime d'assurance que le prêteur exige pour le risque qu'il court de perdre son capital en entier ou en partie. Plus les chances de non remboursement seront grandes, plus aussi cette prime sera élevée; elle baissera de même en raison de l'accroissement des garanties et des motifs de sécurité du prêteur».

4) Keller, *Théorie des actions*; Girard, *Droit romain*.

5) Condiica logofetei lui Brâncoveanu, p. 69.

6) Letopiseţele, II, p. 7. Vezi remarcabila lucrare a d-lui Alex. Xenopol, *Istoria Românilor*, IV, p. 121.

ani, cei de pe hotar, nu-și arătau pretențiile lor, nu li se mai țineau în seamă.

Un sistem similar îl găsim în codul lui Andronachi Donici, în cap. II, § 17.

Legiuirea Caragea, în art. 45 și urm. de sub titlul: «Pentru mărginirea celor în drept de protimis la vânzări», se ocupă de licitațiuni. Se cere voe dela stăpânire (art. 45), se făceau publicațiuni prin ispravnici (art. 46), vânzarea se întărea de Domn (art. 49). Acest articol este urmat de regulamentul pentru mezat, care coprinde 15 articole, unde se arată oarecari detalii asupra procedurii de urmat.

Codul Calimach, în anexa finală, se ocupă pe scurt de licitație. În art. 1 se spune că licitația se face deapurarea după poruncă domnească. În art. 4: licitația întărită de Domn purgează imobilul de drepturile reale ce-l grevau. În art. 7: licitația poate ține dela 40 zile la 6 luni. În art. 10: «cumpărătorul dela licitație se socotește deapurarea pe temelul hrisovului cumpărător de bună credință».

Regulamentul organic, în titlul: «Regulamentul pentru mezaturi», coprinde 15 articole, completate prin ordonanța domnească din 21 Septembrie 1862. Vânzarea se făcea în două luni dela publicațiuni și eră supusă aprobării Domnului.

Vechiul drept francez. — În vechiul drept francez, ca și în dreptul modern până la legea din 22 Iulie 1867, a existat execuțiunea contra persoanei.

Vânzarea forțată, în vechiul drept francez, eră reglementată de ordonanța din Villiers Cotterets și de edictul lui Henric al II-lea din 1551. Principiile din vechiul drept francez prezintă o mare importanță, căci ele sunt cari au inspirat pe legiuitorul francez din 1806, dela care a luat codul genevez din 1819, inspiratorul codului nostru de procedură din 1865.

Creditorul, pentru a vinde pe debitorul său, trebuia să-i facă un comandament. Dacă creditorul nu eră plătit, se dresa un proces-verbal de situațiunea imobilului, apoi se făceau afișe cari se lipeau la ușa bisericii parohiale de care țineă imobilul.

Dacă în urma acestei formalități debitorul tot nu plăteă, aveă loc *le bail judiciaire*, adică imobilul eră dat în stăpânirea creditorului, care eră considerat ca chiriaș al imobilului scos în vânzare.

Le bail judiciaire producea un efect foarte important: din momentul ce se efectuase, debitorul nu mai putea să-și înstrăineze imobilul. Acest efect se produce azi în dreptul român, prin transcrierea comandamentului. În urmă, creditorul, după ce obține *le congé d'adjuger*, proceda la vânzare, care se compunea din două adjudecări provizorii și o ad-

judicare definitivă, separate printr'un interval de 15 zile.

Efectul ordonanței de adjudecare varia după cum eră vorba de țări de drept cutumiar sau țări de drept scris. În cele dintâiu, adjudecatarul eră considerat că dobândește o proprietate nouă, liberă de toate sarcinile ce purtau asupra ei, ceea ce exprimă Loysel: «décret d'adjuger nettoie toutes les hypothèques et droits».

În țările de drept scris, se aplicau principiile din dreptul roman, că nimeni nu poate transmite altuia mai multe drepturi decât are: *nemo ad alium plus jure transferre potest quam ipse habet*. Că, prin urmare, adjudecatarul aveă aceleași drepturi ca și debitorul expropriat.

Voltaire și întreaga sa școală, se ridică în contra formelor lungi și anevoioase ale executării forțate, precum și în contra întregului sistem de procedură, proclamat prin ordonanța din Villiers Cotterets și prin faimoasa ordonanță din 1667 a lui Ludovic XIV.

Sub inspirațiunea ideilor lui Voltaire, legea din mesidor anul III, și din brumar anul VII, reduceră execuțiunea forțată la ultima expresiune.

Iată în ce constă acea procedură: 1° facerea comandamentului (art. 1); 2° afișe și notificarea lor (art. 4 și 5). În fine, adjudecarea o lună cel mai târziu dela notificare. Adjudecarea definitivă transmitea adjudecatarului aceleași drepturi pe cari le avusese expropriatul.

Codul francez. — Codul francez de procedură, din 1806, reveni sub motiv de a da mai multe garanții creditorilor ipotecari și debitorului urmărit, la o procedură mult mai complicată, inspirându-se de ordonanța din Villiers Cotterets și de decretul lui Henric II din 1553. Se menține însă principiul legii din brumar anul VII, în ceea ce privește efectul ordonanței de adjudecare.

Codul francez dela 1806 a căutat să revie la vechile forme de procedură.

Greșala codului francez de procedură din 1806 este, după cum arată Odilon Barrot, că s'au conservat toate vechile practice ale evului mediu. Nu s'a introdus mai nici o simplificare reclamată de o utilitate demonstrată. «Ce code, zice Odilon Barrot, a peu participé aux idées philosophiques et progressives qui ont presidé aux travaux législatifs du consulat et de l'Empire».

Codul român dela 1865. — La 1865, în graba de a aveă o legislațiune uniformă în Muntenia și Moldova, trebuia să ne adresăm la legislațiunile străine pentru a aveă un cod de procedură civilă. Cum acest cod nu este decât directa aplicare a le-

gilor civile și cum codul civil fusese luat aproape în întregimea lui din legislațiunea franceză, eră normal de a lua codul de procedură franceză ca model al legiuitorului român. Lucrurile însă nu au fost așa. Codul de procedură franceză, cel mai imperfect între celelalte legi, dăduse naștere, odată cu aplicarea lui, la o mulțime de reclamațiuni din partea justițiabililor și a tribunalelor. La 29 Septembrie 1819, apărî legea de procedură a cantonului de Geneva, care, pentru importante modificări și simplificări aduse legii franceze, atrase repede atențiunea lumii juridice.

Defectele codului dela 1865.—Codul nostru de procedură dela 1865, opera savantului jurisconsult Vasile Boerescu, inspirat de codul genevez, francez și de vechile noastre practice judecătorești, este superior codului francez din 1806. Timpul însă a arătat îndeajuns lacunele și defectele ce el conține. Limba lipsită de multeori de claritate din cauza franțuzismelor introduse, formele procedurale de multeori preă complicate, lipsa de o adevărată sinteză juridică, coordonată într'un mod practic și metodic; toate aceste inconveniente dăduse naștere la multe neajunsuri, făcuse ca asupra acestor chestiuni să se ivească controversa cu întreg cortegiul ei de neajunsuri pentru justițiabili. Nesiguranta asupra formelor, ce trebuiesc îndeplinite, asupra decăderilor izvorite din neîndeplinirea lor, nu putea fi înlăturată decât printr'o practică constantă. Curtea de casație, a cărei înaltă misiune este de a menține unitatea de legislațiune, nu putu să rămână fidelă principiilor admise de multeori în aplicațiunile practice. Trebuia o intervențiune legislativă. Iată dar motivele cari au determinat pe d-l C. G. Dissescu, ministrul de justiție, să propue, la 1900, legea modificătoare a codului de procedură dela 1865.

Reforma dela 1900 — Spiritul noilor modificări în materie de execuțiune forțată.—Idea fundamentală a reformei apare în întregimea ei când legiuitorul formulează noile dispozițiuni în materie de execuțiune silită ⁷⁾.

«După ce justițiabilul, zice d-l C. G. Dissescu, a pus mai mulți ani pentru a face să i se recunoască dreptul, îi trebuie în sistemul actual tot atâta timp pentru a termina cu execuțiunea forțată. Imperfecțiunea codului nostru este izbitoare, mai ales în ce privește urmărirea imobiliară; aceasta explică disproporțiunea dintre creditul privat și creditul public. Am căutat dar să fac ameliorările necesare

prescurtând termeni de procedură, ținând seamă de interesele celor două părți, după împrejurări și natura drepturilor reclamate».

În mai multe articole, legiuitorul cel nou realizează dorința exprimată, prescurtând diferitele termene procedurale. Este un singur caz, acela prevăzut de art. 500, în care noul legiuitor a mărit, în loc să micșoreze, termenul. Comandamentul este primit prin 6 luni de inacțiune, în loc de 3 luni, cum eră în vechiul cod. «În acest articol, zice expunerea de motive, s'a prelungit termenul de perimarea comandamentului dela 3 luni la 6 luni, pentru că termenul de 3 luni eră prea scurt și pentru debitor și pentru creditor de a se putea aranja între ei sau ca debitorul să găsească bani spre a achită».

Importanța noilor modificări apare când legiuitorul formulează principiile relative la comandament și la efectul ordonanței de adjudecare.

Conform noului articol 496, orice urmărire va începe printr'un comandament făcut de creditor datornicului său, pe când în sistemul vechiului cod, comandamentul preceda urmărirea; ea nu începea decât dela cea dintâiu afișare de urmărire, care eră posterioară comandamentului. Sistemul cel vechiu eră foarte defectuos, căci debitorul prevestit de urmărire prin comandament, înstrăină imediat imobilul, încât creditorul eră în imposibilitate de a-și realiza dreptul. Conform noului articol 514, va fi nulă de drept orice înstrăinare făcută în urma comandamentului. Sub vechiul cod de procedură, există o mare nedumerire asupra efectului ordonanței de adjudecare. Legiuitorul dela 1900, prin noua redacțiune a art. 565, a înlăturat discuțiunea asupra acestui punct. Prin art. 565 nu se admite sistemul radical al purgei complete, sistem admis de legiuitorul genevez, prin care se stig toate drepturile, chiar și ale adevăratului proprietar. Nu s'a admis nici sistemul francez de a transmite adjudecatorului aceleași drepturi pe cari le aveă debitorul expropriat. S'a admis sistemul purgei numai în privința ipotecilor și privilegiilor cari grevau imobilul. Adjudecatorul va aveă dar deschisă contra sa acțiunea în revendicare a adevăratului proprietar, pe care noul legiuitor o supune la prescripțiunea specială de cinci ani, ce urmează din momentul executării ordonanței de adjudecare (art. 568).

Noua tendință a dreptului și-a găsit o largă parte în noul cod de procedură civilă. Alături de colectivitățile de persoane și de personificarea lor, noul curent tinde către personificarea lucrurilor. Această idee, ce ne pare nouă, a existat în dreptul roman. Când un lucru cauză prejudiciu unei persoane, eră lucrul care eră ținut să despăgubească, căci proprietarul se putea liberă prin abandonul noxal, de-

7) Asupra modificărilor introduse la 1900, vezi Arthur Desjardins, în memoriul prezentat asupra Codului de procedură român, în ședința dela 14 Martie 1900 a Academiei de științe morale și politice din Paris.

lăsând obiectul; lucrul erà dar personificat. In noul cod german, regimul ipotecar prevede datoria fonciară unde imobilul, iar nu debitorul, este ținut la plată.

Art. 398 din noul cod de procedură, spune că dacă execuțiunea nu începuse la moartea datornicului, titlurile executorii nu se vor putea executa decât dacă s'a făcut o comunicare colectivă «pe numele moștenirii, fără să se arate numele moștenitorilor», la «domiciliul deschiderii succesiunii». Acest articol exprimă ideea de personificare a bunurilor succesoriale ce formează execuțiunea; este într-o măsură ideea de personificare din dreptul roman *hereditas personam defuncti sustinet*.

Din modificările aduse executării forțate de legiuitorul dela 1900, unele sunt datorite legiuitorului francez, altele sunt originale legiuitorului român. Dar un cod nou, care a avut o mare înrîmătură asupra reformelor codului de procedură, este noul cod civil german, precum și codul de procedură al Imperiului german. Influența acestui cod a fost hotărîtoare relativ la o importantă chestiune de drept internațional privat.

Cari sunt condițiunile ca o hotărîre străină să poată fi executată în România? Toată lumea este de acord că trebuie investită cu exequatur, adică cu formula executorie de către tribunalele române. Discuția erà însă mare sub vechiul cod de procedură din alt punct de vedere.

Tribunalele române, pentru a pronunța exequatur, trebuiau să examineze numai condițiunile de formă, competența jurisdicțiunii care a dat hotărîrea, autoritatea lucrului judecat și forța sa executorie, adică numai condițiunile extrinseci ale hotărîrii, sau, din contră, instanțele noastre judecătorești pot vedea dacă în fond hotărîrea a fost bine dată? În Franța, ca și la noi, jurisprudența a sancționat în nenumărate rânduri ambele sisteme.

Noul cod de procedură civilă, în art. 374, consacră principiul că un exequatur se acordă fără vre-o cercetare a fondului și numai în urma examinării condițiunilor de formă a hotărîrii; dacă este dată de un tribunal competent și este rămasă definitivă; dacă nu se calcă legile de ordine publică din România și dacă între amândouă statele există reciprocitate de executare.

Acest principiu liberal, conform cu respectul reciproc ce-și datorează diferitele state, îl găsim proclamat și de codul de procedură al imperiului german (art. 601): «Sentința de exequatur va fi dată fără vre-o cercetare asupra fondului hotărîrii, etc.».

Legislațiunea germană prezintă o fericită inovațiune prin sistemul procedurii din oficiu, de care legiuitorul român a fost numai în parte influențat.

Când un creditor vrea să urmărească un imobil al debitorului său, trebuie să vegheze într-o măsură la fiecare formalitate, să nu lase să treacă nici un termen. Cea mai mică lipsă de atențiune din partea creditorului urmărit are ca consecință anularea urmăririi. Aceste inconveniente dispar în sistemul procedurii din oficiu a legiuitorului german. Creditorul adresează tribunalului numai cererea de scoatere în vânzare; toate celelalte formalități: comandamentul, căutarea sarcinilor imobilului, fixarea termenelor de vânzare, citarea creditorilor ipotecari și privilegiați, toate aceste formalități sunt îndeplinite din oficiu de către tribunal⁸⁾.

Noul legiuitor consacră în parte procedura din oficiu. Art. 505: «Grefierul va fi dator dela sine și prin îngrijirea președintelui, să facă o listă specială de toate inscripțiunile, transcripțiunile de privilegii sau ipotecii ce există asupra nemiscătorului urmărit». Art. 506 bis: «Un judecător-comisar însărcinat de președinte, va face tabloul ordinii creditorilor, după care ei au a se plăti, potrivit cu titlurile lor de preferință».

Legiuitorul român ar fi putut să meargă mai departe, împrumutând procedura din oficiu a codului german. Se văd imediat foloasele acestui sistem: creditorul urmărit nu apare decât o singură dată, toate formalitățile se îndeplinesc fără întârziere, cu mai puține cheltuieli și creditorul nu este expus să reînceapă în fiecare moment o urmărire viștată din cauza unei neglijențe procedurale.

Din cele spuse, se vede care a fost spiritul ce a condus pe noul legiuitor în formularea diferitelor dispozițiuni legislative în materie de execuțiune forțată; el a căutat să se inspire de ideile progresive ale timpului, urmând curentul evolutiv al diverselor concepțiuni juridice.

DEMETRU NEGULESCU

8) Legea germană din 24 Martie 1897. Vezi Raoul de la Grasserie, *Code civil allemand*, Introduction, CXXV.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA I.

Audiența dela 12 Februarie 1910

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Societatea Neerlandeză Română cu societatea petroliferă «Alpha»

CONCESIUNI PETROLIFERE. — COMISIUNI DE CONSOLIDARE. —
COMPETENȚĂ. — ART. 5 DIN LEGEA CONSOLIDĂRII DREPTULUI DE
EXPLOATARE A PETROLULUI ȘI OZOCHERITEI.

Din dispozițiunile art. 5 al legii din 9 Mai 1904 și din întreaga economie a acestei legi, rezultă că comisiunea de consolidare este o instanță specială cu competență limitată numai la rezolvirea și sta-

bilirea dreptului de concesiune de petrol și ozocherită. Prin urmare, această comisiune este incompetentă să judece și alte chestiuni străine de competența sa, cum ar fi dreptul de a lua apă din terenul concedat, care nu a fost luat din competența instanțelor de drept comun pentru a se da în competența comisiunilor de consolidare.

No. 81. — Respins, ca neîntemeiat, recursul făcut de Societatea Neerlandeză Română contra deciziei Curții de apel din București, secția III. cu No. 80 din 1909, dată în proces cu Societatea petroliferă «Alpha».

S'au ascultat: d-l avocat Max Gaster, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat C. Petrescu, în combateri.

Curtea, deliberând,
Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea autorității lucrului judecat și exces de putere.

«Prin hotărârea comisiunii pe consolidare din județul Prahova, cu No. 65 din 1905, rămasă definitivă și investită cu formula executorie, dată între noi, Societatea Neerlandeză Română și Langeveld, autorul societății «Alpha», intimata de azi, ni s'a recunoscut de a lua apă după terenul lui D. Radu Vasile, și acum cu ocazia cererii de consolidare a Societății «Alpha» pe o parte din acest teren al lui D. Radu Vasile, am cerut să ni se respecte dreptul la apă, obținut prin sus zisa hotărâre cu No. 65 din 1905, care constituie lucru judecat între noi.

«Instanța de fond, prin exces de putere, găsește de cuviință să discute acum competența comisiunii de consolidare asupra acestui drept, trimitându-ne a ne judeca pentru aceasta după dreptul comun, violând astfel în mod flagrant autoritatea lucrului judecat ce avem față de societatea «Alpha».

«Într'adevăr, din momentul ce aveam obținută hotărârea definitivă cu No. 65 din 1905, care ne recunoaște acest drept, noi nu mai cerem azi ca comisiunea să ne acorde acum dreptul la apă, ca să fi putut fi vorba de competența comisiunii de consolidare, ei ceream numai respectarea dreptului obținut și care constituie lucru judecat între noi, chiar în ipoteză că ar emana dela o instanță incompetentă.

«Instanța de fond, discutând totuși acum această incompetență, violează autoritatea lucrului judecat».

Având în vedere decizia adusă în recurs din care rezultă că comisiunea pentru regularea și consolidarea drepturilor de concesiuni petrolifere din județul Prahova, a consolidat prin hotărârea No. 431 din 1906 față de proprietarul Dumitrache Radu Vasile și de vecini, dreptul de concesionar al lui Levis Hamilton, reprezentat azi prin societatea petroliferă «Alpha» în calitate de cesionară, drept concedat prin actul autentificat de tribunalul Prahova la No. 1190 din 1897 și transcris în registrul special la No. 223 din 1904 asupra unui teren situat în comuna Țintea la localitatea numită «în deal» în suprafață numai de un hectar 424 m. p. cu obligație pentru Levis Hamilton de a recunoaște contestatoarei societatea Neerlandeză-Română dreptul de a lua apă numai din puțul existent pe terenul consolidat; că în contra acestei hotărâri, făcându-se apel atât de Societatea Neerlandeză-Română, pentru a-i se recunoaște dreptul la apă pe toată întinderea terenului sus menționat, cât și de societatea «Alpha» pentru a se reforma hotărârea în ce privește dreptul ce s'a recunoscut prin ea Societății Neerlandeză de a lua apă din puțul existent pe teren;

Curtea de apel prin decizia supusă recursului, a respins apelul făcut de Societatea Neerlandeză-Română, a admis

pe acela făcut de societatea «Alpha» și a reformat hotărârea apelantă numai în ce privește dreptul Societății Neerlandeză de a lua apă din terenul concedat de către Dumitrache Radu Vasile lui Hamilton, reprezentat azi de societatea «Alpha», rămânând ca acest drept să se stabilească între părți pe căile ordinare;

Considerând că Societatea Neerlandeză-Română înainte instanțelor de fond în susținerea pretențiunilor sale relative la dreptul de apă, a invocat autoritatea lucrului judecat rezultând din hotărârea No. 65 din 1905 rămasă definitivă a comisiunii de consolidare din județul Prahova;

Considerând că din dispozițiunile art. 5 al legii din 9 Mai 1904 și din întreaga economie a acestei legi, rezultă că comisiunea de consolidare este o instanță specială cu competența limitată numai la rezolvarea și stabilirea dreptului de concesiune de petrol și ozocherită; că prin urmare comisiunea este incompetentă să judece și alte chestiuni străine de competența sa, cum este și dreptul de a lua apă, care n'a fost luat din competența instanțelor de drept comun pentru a se da în competența comisiunilor de consolidare;

Considerând că, în speță, Curtea de apel hotărând că comisiunea de consolidare din Prahova trebuia să se mărginească în limitele competenței ce-i este fixată prin sus citata lege și să nu se pronunțe asupra dreptului de a lua apă, în discuțiune între părți, și prin urmare nici asupra chestiunii dacă hotărârea invocată de recurent constituia sau nu autoritate de lucru judecat, fiind străină de competența sa, prin aceasta instanța de fond a făcut o justă aplicațiune a principiilor relative la competență în materie de consolidare și n'a violat întru nimic autoritatea lucrului judecat și de aceea motivul de casare invocat este neîntemeiat;

Că, astfel fiind, recursul se găsește nefondat și ca atare urmează să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

SECȚIUNEA III

Audiența dela 27 Ianuarie 1910

Președinta d-lui G. P. Petrescu, președinte

Ministerul domeniilor cu Henri Place

REGIMUL APELOR.— RIUL SIRET.— RIU NAVIGABIL.— DOMENIU PUBLIC.— MOARĂ.— CONCESIUNE.— STAT.— ART. 476 C. CIVIL.— ART. 158 REGUL. ORG. AL MOLDOVEI.

1° Riul Siret fiind declarat navigabil prin art. 158 din Regulamentul organic al Moldovei, și întrucât nu a intervenit în urmă vre-o lege sau vre-un decret care să fi fixat punctul de unde începe navigabilitatea, el trebuie a fi considerat ca atare pe tot parcursul său, chiar dela obârșie.

1° Potrivit dispozițiunilor art. 476 din codul civil, fluviurile sau râurile navigabile sau plutitoare sunt considerate ca dependențe ale domeniului public. Prin urmare, Statul, în virtutea dreptului general ce posedă asupra domeniului public, poate concede

provizoriu unui particular, în schimbul unei plăți sau redevențe, permisiunea de a instala o moară sau altă lucrare care nu ar jena navigațiunea pe un râu navigabil sau plutitor.

No. 35.— Casată, în urma recursului făcut de Ministerul domeniilor, sentința tribunalului Roman, No. 337 din 1909, dată în proces cu Henri Place.

S'au ascultat: d-nii avocați Dem. Dobrescu și Ulubeanu în dezvoltarea motivelor de casare, în lipsa intimatului.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Greșită interpretare a art. 476 din codul civil, combinat cu art. 158 din Regulamentul organic al Moldovei și violarea art. 1 din legea de armărire, precum și a contractului încheiat la 11 Martie 1906, între Ministerul domeniilor și Henri Place.

«Statul urmărind încasarea arenzei datorită de Henri Place pentru concesiunea acordată lui prin contractul de a construi o moară pe malul Siretului, la punctul numit «Lunca», comuna Doljești, și a se folosi de apa aceluiași fluviu, pe care însuși concesiionarul a recunoscut că aparține domeniului public, conform art. 476 c. civil, deoarece a fost declarat plutitor și navigabil prin art. 158 Regulamentul organic, tribunalul Roman numai prin exces de putere și interpretând greșit aceste texte de lege, a anulat urmărirea făcută de Stat, constatând că contractul în chestiune ar fi fără cauză, fiindcă pe teritoriul comunei Doljești, Siretul n'ar fi un fluviu plutitor.

«Judecând astfel, instanța de fond creează o distincțiune, pe care legea nu o prevede, între părțile plutitoare și neplutitoare ale unui fluviu, admitând că numai unele ar putea fi considerate ca dependente de domeniul public sau privat al Statului, pe când celelalte ar fi susceptibile de expropriațiunea privată a proprietarilor riverani».

Având în vedere că, din sentința supusă recursului, se constată că intimatul Henri Place, fiind urmărit de Stat, conform legii de urmărire, pentru plata chiriei unei mori ce are pe apa râului Siret, în comuna Doljești, județul Roman, în baza unui contract încheiat cu Statul, dânsul a făcut contestație, susținând că acest contract ar fi fără cauză, deoarece riul Siret nu este de domeniul public, nefiind navigabil, nici plutitor, cel puțin în partea unde este situată moara;

Că, tribunalul Roman, judecând, ca instanță de apel, a admis contestația, afirmând că râul Siret nu este navigabil în partea unde este situată moara intimatului, și, deci, acea porțiune a râului nu ar aparține domeniului public;

Considerând că nu este exact a se susține că râul Siret ar fi considerat numai în parte ca navigabil, deoarece art. 158 din regulamentul organic al Moldovei îl declară ca atare, fără să fi intervenit în urmă vre-o lege sau vre-un decret care să fi fixat punctul de unde ar începe navigabilitatea, astfel că numitul râu trebuie să fie considerat ca păstrându-și caracterul ce i-a dat regulamentul organic pe tot parcursul său, chiar dela obârșie;

Considerând că, potrivit dispozițiilor art. 476 din codul civil, fluviile sau râurile navigabile sau plutitoare sunt considerate ca dependente ale domeniului public;

Considerând că statul, în virtutea dreptului general ce posedă asupra domeniului public, poate concede provizoriu unui particular, în schimbul unei plăți sau redevențe, permisiunea de a instala o moară sau altă lucrare

care nu ar jena navigațiunea pe un râu navigabil sau plutitor;

Considerând că este constatat, în fapt, precum se arată prin sentința supusă recursului, că intimatul Henri Place are contract cu Statul prin care-i se concedează dreptul să întrebuițeze puterea apei la micșorarea moarei ce are pe malul râului Siret, în schimbul unei chirii de 50 lei pe an;

Că, față de cele mai sus expuse, Statul a putut să urmărească în mod valabil drepturile ce a stipulat prin sus menționatul contract, așa că tribunalul a violat sus citatele texte de lege când a admis contestațiunea intimatului Henri Place și a anulat urmărirea făcută de Stat;

Că, prin urmare, motivul de casare este întemeiat.

Pentru aceste motive, casează;

Observație. — Art. 158 din Regulamentul organic al Moldovei declară plutitor nu numai riul Siretul, dar încă Prutul, Bistrița și Moldova ¹⁾.

Iată cum se exprimă acest text:

«Siretul și Prutul, care curg dealungul țării spre amezăzi și dau în Dunăre, vor sluji spre pogorirea mărfurilor și a productelor, fără vre-o dare de plată la plutirea lor, iar cerând trebuință după vreme a se curăți și a se face mai îndemnatice plutirei, sau de a se face canaluri de comunicație, de pildă: unirea Siretului cu Prutul prin riul Bahluiului, care comunicație ar fi de cel mai mare folos pentru comerțul Capitalei (Iași), atuncea să se orânduiească o dare potrivită la intrarea sau eșirea lor cu încărcatul, care plată va servi atât pentru întoarcerea cheltuelilor ce se vor face sau de către Stat, sau de către vre-o companie ce va primi o asemenea întreprindere, cât și pentru o potrivită despăgubire cu folosurile acelor proprietari cari au astăzi iezături, mori și poduri pe acele ape, dacă stricarea lor s'ar socoti neapărată pentru isprava unei asemenea lucrări; proprietarii se vor despăgubi și de stricăciunile ce s'ar putea pricinui pe moșiile lor cu deschiderea unui asemenea canal.

«Iar apele Moldova și Bistrița, care dau în Siret, vor sluji ca și mai înainte spre pogorirea plutelor cu hereste și lemne, fără a se zminti iezăturile, morile și podurile ce sunt pe aceste ape, etc». ²⁾.

În Muntenia, art. 165 din Regulamentul organic declară plutitoare cele cinci mari gârle, și anume: Jiul, Oltul, Argeșul, Dâmbovița și Ialomița, la care astăzi trebuie să adăogăm și Lotrul (L. din 23 Iulie 1906).

1) Cpr. Trib. Român, *Dreptul* din 1907, No. 81 p. 668.

2) Vezi în Manualul administrativ al Moldovei, tom. II, p. 112, 113, Anaforaua Sfatului din 1836, cu înalta rezoluție din 30 Aprilie a aceluiași an, cuprinzătoare chibzuirii făcute de către Sfat, pentru deschiderea plutirei pe Siret și Prut.

Iată textul art. 165 din Regulamentul organic al Munteniei:

«Pentru marile folosuri ce putem dobândi din plutare pe acele cinci mari gârle ce trec deacurmezișul Valachiei în lărgimea ei, adică Jiul, Oltul, Argeșul, Dâmbovița și Ialomița, Domnul, dimpreună cu obșteasca Adunare, va îngriji a trimete ingineri meșteri ca să găsească mijloace spre a curăți matca lor, și după planul ce se va hotări, lucrarea lor va urmă neîncetat după mijloacele ce vor fi în putință Statului, până când aceste gârle vor veni în stare de a fi primitoare de plutare. Dar fiind că mulți stăpâni de moșii au deasupra acestor gârle mori, zăgazuri și poduri aducătoare de legiuite venituri, și care trebuiesc a se strică spre a se putea așeza plutirea, se vor chibzui mijloace pentru cuviincioasa despăgubire a celor stăpâni, cu chipul cel mai inlesnitor și mai economic»³⁾.

Intorcându-ne acum la râul Siretul, dela care ne-am depărtat spre a arăta starea legislației Munteniei, Curtea de casație pune cu drept cuvânt în principiu, prin decizia ce publicăm mai sus, că nici o lege nearătând punctul de unde acest râu începe a fi plutitor, el trebuie să fie considerat ca atare pe tot parcursul său, încă dela obârșia sa. Acest punct este incontestabil.

După art. 476 din codul civil, râurile navigabile și plutitoare, prin urmare și Siretul, fac parte din domeniul public al Statului, fiind inalienabile și imprescriptibile (art. 1844)⁴⁾. Aceasta nu împiedică însă pe Stat, proprietarul acestor râuri, de a conceda unui particular, în mod provizor, dreptul de a instala pe un asemenea râu o moară sau altă lucrare, care nu ar aduce nici o jignire navigațiunei, căci aceasta nu este un act de înstrăinare. Or, tocmai aceasta decide Curtea de casație prin decizia ce publicăm astăzi.

D. ALEXANDRESCO

3) O legiuire din 1835, făcută în conformitate cu dispoziția art. 165 din citatul Regulament, dispune că nimeni nu mai este volnic a clădi pe aceste cinci gârle mori sau pive din nou, nici în matcă nici pe iaz, nici să lege vre-un zăgaz pe malurile lor. Vezi și legea din 18 Martie 1865, pentru desființarea morilor de pe râul Dâmbovița asupra cărei vezi Cas. rom. Bult. 1904, p. 1593 și *Dreptul* din 1905, No. 7.

S'a decis însă că, în starea legislației actuale, neexistând nici o lege cu privire la regimul apelor, dispozițiile legii din 1835 trebuiesc considerate ca simple deziderate ale legiuitorului, intrucât nici una din măsurile anunțate prin legea menționată nu au fost aduse la îndeplinire nici până astăzi. C. București și Trib. Argeș, *Dreptul* din 1883, No. 30 și din 1906, No. 51 și 68 (cu observația d-lui G. C. Cristescu).— Vezi însă Cas. rom. și Trib. Ilfov (în privința râului Dâmbovița). Bult. 1883, p. 943 și *Dreptul* din 1883, No. 30. Cpr. și Trib. Dâmbovița, *Cr. judiciar* din 1907, No. 13. Mai vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, pag. 206, text și nota 2.

4) Cpr. Trib. Ialomița, *Dreptul* din 1885, No. 44; Cas. rom. și C. Galați, Bult. 1900, pag. 3 și *Dreptul* din 1903, No. 80. Vezi și tom. III suscitată al Coment. noastre, p. 202, text și nota 1 (ed. 2-a).

CURTEA DE APEL DIN CRAIOVA

SECȚIUNEA II

Audiența dela 16 Iunie 1909

Președinta d-lui C. Văllimărescu, președinte

Ion Stefan Fota cu Ministerul public

PEDEPSE. — CONTOPIRE. — RECIDIVĂ. — NEADMISIBILITATE. — ART. 43 COD. PENAL.

Contopirea unei pedepse mai mici într'alta mai mare nu poate fi primită când ambele aceste pedepse adunate nu tec peste pedeapsa ce ar fi putut suferi condamnatul, conform art. 43 din codul penal, dacă la a doua condamnare instanța ar fi știut că el mai fusese condamnat mai înainte pentru un alt fapt.

Curtea,

Având în vedere cererea făcută de condamnatul Ion Stefan Fota deținut în arestul Curței prin petițiunea primită pe lângă adresa directorului zisului penitenciar No. 7892 din 1909 prin care cere contopirea pedepsei de un an închisoare corecțională la care se află condamnat de această Curte prin decizia corecțională No. 889 din 1908 pentru faptul de furt prevăzut și pedepsit de art. 308 din codul penal în aceea de doi ani închisoare la care se află condamnat tot de această Curte prin decizia No. 435 din 1909 pentru delictele de furt prevăzute de art. 309 alin. I combinat cu 40 și 43 din codul penal, fiind recidivist.

Ascultând pe d-l procuror și pe condamnat.

Considerând că după dispozițiile art. 43 «acei cari vor fi fost osândiți pentru pricini corecționale la închisoare mai mult de 6 luni, la întâmplare de recidivă de delict, se vor supune la maximum pedepsei prescrisă de lege pentru acel delict și acea pedeapsă poate a se și îndoii când osânda prescrisă pentru delictul săvârșit va fi chiar acel maximum»;

Având în vedere că tribunalul Dolju secția I, când a pronunțat sentința corecțională No. 1672 din 1908 și ca consecință această Curte când a pronunțat deciziunea No. 435 din 1909, dacă ar fi știut că inculpatul mai fusese condamnat mai înainte la un an închisoare pentru un alt furt prevăzut de art. 308 din codul penal, ar fi putut condamna pe inculpat la 4 ani închisoare corecțională;

Având în vedere că adunând pedeapsa de un an închisoare dată prin decizia No. 889 din 1908 cu aceea de 2 ani dată prin decizia No. 435 din 1909 nu trece peste cei 4 ani la care ar fi putut fi condamnat inculpatul conform art. 43 din codul penal, ca unul ce eră recidivist, și în atare caz cererea urmează să fie respinsă ca nefondată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier I. Sinescu, respinge cererea făcută de Ion Stefan Fota.

Semnați: C. Văllimărescu, I. Urdărianu, I. Sinescu.